

Příklad dobré praxe – Česká republika

Téma: reminiscence

Místo realizace: Domov pro seniory v Hranicích u Aše

Kontakt: ddhraniceuase@c-box.cz; socialka.dps@seznam.cz

Název projektu: Práce se vzpomínkami

Zahájení a konec realizace projektu:

od r. 2009 dosud

Cíl:

Pomocí dobových předmětů vyvoláváme vzpomínky na minulost klientů. Na čas, kdy byli mladší, úspěšnější, šťastní. Cílem je jejich zvýšení jejich sebevědomí. Ve skupině se uplatní každý, včetně lidí, kterým selhává paměť a soustředění. Zůstávají součástí zdejšího společenství.

Popis projektu (maximum 300 slov):

Naši klienti v minulosti ztratili téměř všechny předměty, které jim připomínaly jejich životy, rodinu a pod. Na základě obecné paměti a “zástupců” památek z jednotlivých období (předměty, tiskoviny, obrazový materiál) jim poskytujeme prostor pro návrat k minulosti osobní. Připomínáme během sezení předem určenou dobu, osobnost nebo událost, uvedeme historické souvislosti, vyprávíme si o předmětech, o vzpomínkách, které se k nim vážou.

Aktivní zapojení více smyslů pomáhá navodit prostředí, ve kterém se vzpomínky probouzejí snadněji, a vitrínka, uspořádaná z prohlížených předmětů později opět připomíná náplň sezení. Klienti se mohou opakovaně k tématu vracet, případně si opakovaně připomenou, že se cítili dobře a jsou spokojeni.

Někteří o tématech a zážitcích dál debatují s ostatními, porovnávají jednotlivá sezení a zážitky z nich. Používáme také individuální práci s klientem, většinou ve formě procházek životem, často u PC nebo osobních fotografií, publikací o místě života.

Metodicky projekt zajišťuje sociální pracovnice, všichni pracovníci v přímé péči mají k dispozici odbornou literaturu a články (základní je Reminiscence H.Janečkové), tým diskutuje o zkušenostech z jiných pracovišť, případně aktivně přináší návrhy na další postupy, odvozené z pozorování a rozhovorů s klienty.

Způsob implementace a konkrétní dosažené výsledky:

Témata sezení s reminiscenčními prvky jsou předem veřejně oznamována, všichni klienti jsou na ně zváni. Vede je určený, předem dohodnutý pracovník, někdy s asistencí dalších. Probíhají většinou v části jídelny u počítačů, které často využíváme k doprovodným záležitostem (archivní snímky, dobře na monitoru viditelné včetně detailů, hudba, úryvky filmů...).

Skupina seniorů je smíšená, s rozdílem věku až 35 let, s rozdílnými schopnostmi soustředění, paměti, s omezeními smyslovými a pohybovými. Mají různé vzdělání (od žádného po VŠ), různé životní zkušenosti a záliby. Během práce je zapojen každý klient. Pokud mluví málo zřetelně, pracovník „překládá“, dovysvětlí. Každá vzpomínka je oceněna, komentovány jsou i aktivity těch, kdo právě nepotřebují (nechtějí nebo nemohou) mluvit. Uplatní se neverbální komunikací, také „přeloženou“ a oceněnou. Lidé nejaktivnější, pouze s tělesnými problémy, jsou také spokojeni, protože udržujeme úroveň sezení takovou, která zaujme i lidi se širokým rozhledem. Účelem je pozitivní naladění všech zúčastněných.

Mezi konkrétní dosažené výsledky patří obohacení jednotlivých seniorů, kteří si připomenou příjemné zážitky, dávno zasunuté v paměti, a snaha jednotlivců překonat své omezení. Opakovaně dochází k tomu, že nemluvný člověk, stížený demencí, zpozorní, označí známý předmět, těší se s ním a viditelně se vrátil do časů, kdy jej používal nebo vídal. Zažili jsme také „přenos“, kdy se klient na chvíli stal svým vlastním tatínkem, který právě v křesle kouří doutník a čte Národní politiku. Vídal ho tak jako školák. Klientky, již velmi nemluvné, nám poznaly a pojmenovaly místa svého života, téměř každý pozná starší mince. Mince vždy zaujmou romské ženy, které se dokážou rozhovořit o minulosti, bídě a rodině. Dokážou je rozeznat přesněji, než ostatní.

Krátké vysvětlení významu projektu a získané zkušenosti:

Projekt navrácí lidem část jejich sebevědomí, sebeúcty, zlepšuje sebehodnocení zvláště tam, kde mají pocit neúspěšného života, špatného konce. U lidí, kterým vypovídá paměť, se stává záchytným bodem. Něco si pamatují, je to zajímavé pro všechny okolo, jsou úspěšní, zažijí pozornost a uznání okolí.

Práce se smíšenou skupinou je náročná kvůli respektu k individuálním možnostem a schopnostem klientů, ale současně pomáhá i pracovníkům lépe je poznat, porozumět jejich jednání, dozvědět se mnoho zajímavého pro vlastní osobní obohacení. Je zároveň prevencí před nálepkováním nebo dokonce stigmatizací některé individuality. Klíčoví pracovníci navazují na témata při dalších kontaktech a komunikaci s klientem, jsou informováni o poznacích ze sezení a využívají těchto skutečností při dalším individuálním plánování služby s klientem.

Práce s reminiscenčními prvky, zejména se skupinou, se nadále rozvíjí směrem k samostatnému vzdělávacímu projektu, který by ve formě kurzu obsahoval pravidelné přednášky a tako závěrečné hodnocení (vesměs pozitivní) účastníků.

K rozvoji práce slouží překvapivé drobnosti. Mezi získané zkušenosti patří např. otevření se devadesátiletého seniora, při němž sdělil svou touhu podívat se na hrob rodičů, což nebylo možné fyzicky zařídit. Pracovník, který jel v brzké době kolem klientova rodiště, pořídil snímky z vesnice i hřbitůvku a klient je s asistencí pracovníků opakovaně prohlížel a komentoval, měl velkou radost. Tato zkušenost se stala podnětem pro cestu k dalším „detailům“, významným pro jednotlivé seniory. Např. z dovolené pracovníci dovezou místní noviny, které postupně prohlédnou a okomentují také ostatní s tím, že odtamtud pochází ten či onen (v informačních centrech jsou dnes k dispozici tiskoviny zdarma), klient je opět chvíli středem pozornosti a pokud chce, má památku.

Klientka zcela bez osobních památek při prohlížení sbírky starých pohlednic poznala podpis svého učitele, který posílal jakési ponižené přání školnímu radovi (čitelné razítko, motiv z rodného města), z doby, kdy chodila do školy. Byla pořízena kopie pohledu a klientka si spokojeně vybavovala školní léta. Dosud vždycky měla těžký život a smůlu (odložené dítě v sirotčinci), ale rukopis třídního učitele, který prý byl velice laskavým člověkem, jí vrátil mnoho šťastných vzpomínek.

Další klientka si vyprosila kopii snímku čestné stráže u Masarykovy rakve a spolu s mladší sestrou později s lupou zkoumaly, koho z vojáků poznají, případně, nestojí-li tam i tatínek. Vyprávěla potom všem návštěvám o historii rodiny, kterou si vybavovala a dosud zapomněla vyprávět.

Odkaz na webové stránky a další zdroje informací:

<http://www.kr-karlovarsky.cz/obce/HRANICE/>

